

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење Уредбе о мрежним правилима која се односе на прикључење на мрежу објеката купаца садржан је у одредбама члана 93а став 1. тачка 2) Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14, 95/18 - др. закон и 40/21) којим је прописано да Влада поред осталог доноси акт о мрежним правилима која се односе на прикључење на мрежу објеката купаца као и у чл. 17. став 1. и 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 44/14 и 30/18-други закон). Чланом 42. став 1. је прописано да Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона, а чланом 17. став 1. је прописано да Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте, нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

У оквиру процеса приступања Републике Србије Европској унији (у даљем тексту: ЕУ) и Поглавља 25 које се односи на енергетику, а сагласно Уговору о оснивању Енергетске заједнице уговорне стране, међу којима је Република Србија су преузеле обавезу да усагласе своје законодавство са захтевима директива ЕУ које се пре свега односе на енергетику и заштиту животне средине од негативног утицаја енергетских делатности.

Европска комисија је 17. августа 2016. године донела Уредбу (ЕУ) 2016/1388 о успостављању мрежних правила за прикључење купаца (Regulation (EU) 2016/1388 of 17 august Establishing a Network code of demand connection – у даљем тексту: Уредба ЕУ).

Одлуком Сталне групе на високом нивоу 2018/05/PHLG-EnC од 12. јануара 2018. године Уредба ЕУ је инкорпорирана и прилагођена садржини Уредбе 2016/1388. Наведеном Одлуком уговорне стране међу којима је и Република Србија су обавезне да донесу законе, прописе и административне одредбе неопходне за транспонување Мрежних правила за прикључење до 12. јула 2018. године и да их пренесу до 12. јула 2021. године.

У Уредби ЕУ је наведено да је сврха те уредбе да се осигурају поштени услови за тржиште на унутрашњем тржишту електричне енергије, сигурност система и интеграција обновљивих извора енергије те олакша трговина електричном енергијом, примерено искоришћавају способности објекта купца и дистрибутивних система на транспарентан и недискриминаторски начин ради осигурања равноправних тржишних услова.

Такође је наведено да с обзиром на потребу да се осигура регулаторна сигурност, захтеве из Уредбе ЕУ требало би примењивати на нове објекте купца прикључене на преносни систем, нове дистрибутивне објекте прикључене на преносни систем, нове дистрибутивне системе и нове елементе постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему како би се надлежним операторима система и надлежним операторима преносног система осигурале услуге управљања потрошњом.

Поред тога, Уредбом ЕУ треба постићи исте захтеве који се односе на фреквенцију за све напонске нивое на нивоу синхроне зоне. Ово из разлога што би унутар синхроне зоне промена фреквенције у једној уговорној страни имала директан утицај на фреквенцију и потенцијално угрозила функционалност производње у свим уговорним странама. Напонски распони требали би бити усклађени међу повезаним системима јер су кључни за сигурно планирање и погон електроенергетског система унутар синхроног подручја. Искључења због

поремећаја напона утичу на суседне системе. Неодређивањем напонских распона може се изазвати општа несигурност у планирању и погону система кад је реч о раду ван нормалних услова рада.

Како би се осигурала потпуна интеграција тржишта регулаторна тела државе чланице и оператори система требали би осигурати да се захтеви за прикључење на мрежу ускладе у највећој могућој мери током њихове израде и одобравања, а при изради захтева за прикључење посебно би требало узети у обзир успостављене техничке норме.

С тим у вези, Законом о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 40/21) који је ступио на снагу 30. априла 2021. године, у члану 93а став 1. тачка 2) дат је правни основ да Влада доноси акта о мрежним правилима која се односе, поред осталог, и на прикључење на мрежу објеката купаца. Ставом 2. цитираног члана прописано је да се акта из става 1. овог члана доносе на предлог министарства надлежног за послове енергетике (у даљем тексту: Министарство), а на основу достављених усаглашених аката оператора преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије.

Ставом 3. истог члана прописано је да су оператори система дужни да акта из става 2. овог члана израде у складу са упутством из члана 51. став 4. тачка 4) и прибаве сагласност Агенције за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција) о усаглашености и иста доставе Министарству.

У смислу наведеног, како се предметна уредба ЕУ сагласно Одлуци Сталне групе на високом нивоу 2018/05/PHLG-EnC од 12 јануара 2018. године мора пренети без измена у структури и тексту Уредбе те је у том смислу сачињен Предлог уредбе о мрежним правилима која се односе на прикључење на мрежу објеката купаца (у даљем тексту: Предлог уредбе).

У односу на Уредбу разлика је само у томе што су из Предлога уредбе изостављане одредбе (уз консултацију са Енергетском заједницом – у даљем тексту: ЕЗ) које нису примењиве у Републици Србији.

Из табела које се налазе у Предлогу уредбе а и појединих одредаба изостављени су подаци који се односе на друге синхроне зоне нпр. Северна Ирска, Балтик, Велика Британија итд, тако да су остављени само подаци који се односе на Континенталну Европу. Такође из Предлога уредбе изостављене су одредбе које се односе на обавезе ENTSO-E Секретаријата Енергетске Заједнице, регулаторног одбора Енергетске заједнице, Агенције за сарадњу енергетских регулатора, јер Република Србија не може прописивати исте.

Свуда кроз текст Предлога уредбе где постоји обавеза извештавања органима ЕЗ уместо навођења тих органа сагласно Закону о енергетици (члан 2. тачка 42)) стављено је надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора.

Свуда кроз текст Предлога уредбе где је стајало регулаторно тело или где је требало одредити надлежни орган у Републици Србији, уз консултације са ЕЗ а и примере из других уговорних страна стављена је Агенција.

Предлогом уредбе су уређени захтеви за прикључење на мрежу објекта купца на преносни систем; објекта дистрибутивног система на преносни систем; дистрибутивних система, укључујући затворене дистрибутивне системе; елемената постројења купца, коришћених од стране објекта купца или од стране затвореног дистрибутивног система, како би се надлежним операторима система и надлежном оператору преносног система обезбедила услуга управљања потрошњом.

Захтеви за прикључење утврђени у Предлогу уредбе овој уредби примењују се на: нове објекте купца који се прикључују на преносни систем; нове објекте дистрибутивног система који се прикључују на преносни систем; нове дистрибутивне системе, укључујући и затворене дистрибутивне системе и нове елементе постројења купца које користи објекат купца или затворени дистрибутивни систем да би обезбедили услуге управљања потрошњом надлежним операторима система или надлежним операторима преносних система.

Захтевима из Предлога уредбе не подлежу постојећи објекти купца прикључени на преносни систем, постојећи објекти дистрибутивног система прикључени на преносни систем, постојећи дистрибутивни системи и постојећи елементи постројења купца који се користе за пружање услуга управљања потрошњом надлежном оператору система или надлежном оператору преносног система, осим ако су прикључени на напонски ниво изнад 1000 V или затворени дистрибутивни систем прикључен на напонски ниво изнад 1000 V, и измењени до те мере, да се акт којим се одобрава прикључење мора детаљно преиспитати у складу са следећом процедуром:

- власници објекта купца, оператор дистрибутивног система) или оператор затвореног дистрибутивног система који имају намеру да модернизују објекте или замене опрему која утиче на техничке могућности објекта купца прикљученог на преносни систем, објекта дистрибутивног система или елемента постројења купца морају надлежном оператору система унапред доставити своје планове;

- ако надлежни оператор система закључи да је ниво модернизације или замене опреме у објекту такав да је неопходан нови акт којим се одобрава прикључење, он о томе треба да обавести Агенцију.

Прописано је да Агенција одлучује да ли је постојећи акт којим се одобрава прикључење потребно изменити или је неопходан нови акт којим се одобрава прикључење и који се захтеви из ове уредбе примењују.

Такође Предлогом уредбе је предвиђено јавно саветовање са заинтересованим странама у случајевима проширења применљивости примене Предлога уредбе на постојеће објекте купца прикључене на преносни систем, постојеће објекте дистрибутивног система прикључене на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца.

Уведена је обавеза свим надлежним субјектима на који се односи Предлог уредбе да примењују принципе пропорционалности и недискриминације; обезбеде транспарентност; примењују принцип оптимизације на однос највеће укупне ефикасности и најмањих укупних трошкова за све укључене стране; поштују одговорност додељену надлежним операторима преносног система ради одржавања сигурности система, укључујући и ону која је захтевана прописма Републике Србије; саветују се са надлежним операторима дистрибутивног система и узимају у обзир могуће утицаје на његов систем; узму у обзир објављене српске стандарде, а уколико таквих стандарда нема могу узети у обзир усвојене европске стандарде.

Прописани су опсези фреквенције и временски интервали, опсези напона и временски интервали, затим минимални периоди током којих објекат купца прикључен на преносни систем, дистрибутивни објекат прикључен на преносни систем или дистрибутивни систем морају да буду у стању да без искључења са мреже раде са фреквенцијом различитом од номиналне; минимални периоди током којих објекат купца прикључен на преносни систем, дистрибутивни објекат прикључен на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем морају да буду способни да без искључења са мреже раде при напонима који одступају од номиналне вредности у месту прикључења, за базне вредности напона од 110 kV до 300 kV (не укључујући 300 kV као и минимални периоди током којих објекти купца прикључени на преносни систем, дистрибутивни објекат прикључен на преносни систем, дистрибутивни систем и постојећа постројења купца морају да буду у стању да без искључења раде при напонима који одступају од номиналне вредности у месту прикључења, за базне вредности напона од 300 kV до 500 kV (укључујући и 500 kV).

Поред тога прописани су захтеви у погледу кратких спојева, захтеви у вези са реактивном снагом, захтеви у вези са заштитом, захтеви у вези са управљањем, искључења и поновна укључења потрошње као и добијање сагласности за прикључење.

Прописано је шта обухвата поступак за добијање сагласности за прикључење сваког новог објекта купца прикљученог на преносни систем, сваког новог дистрибутивног објекта прикљученог на преносни систем или сваког новог дистрибутивног система прикљученог на преносни систем односно сагласност за стављање под напон; сагласност за привремено прикључење и сагласност за трајно прикључење.

Надлежни оператор система треба да процени усаглашеност објекта купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног објекта прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца са захтевима ове уредбе током целог радног века наведених објеката. Власник објекта купца, оператор дистрибутивног система или оператор затвореног дистрибутивног система обавештавају се о тој процени.

Усаглашеност елемената постројења купца који се употребљава у објекту купца или затвореном дистрибутивном систему за обезбеђивање услуге управљања потрошњом надлежним оператором преносног система, заједнички процењују надлежни оператор преносног система и надлежни оператор система, ако је то применљиво, у координацији са трећим лицем укљученим у скуп објекта купца.

Такође је прописано да објекти купца и затворени дистрибутивни системи могу пружати услуге управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним оператором преносног система. Услуге за управљање потрошњом могу укључивати, заједно или одвојено, повећање или смањење потрошње.

Прописана је обавеза надлежном оператору преносног система да пре примене било којег захтева утврђеног Предлогом уредбе, на постојеће објекте купца прикључене на преносни систем, постојеће дистрибутивне објекте прикључене на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца треба да спроведе квалитативно поређење трошкова и користи у вези са захтевом који се разматра. Ово поређење треба да узме у обзир расположиве алтернативе у мрежи или на тржишту.

Надлежни оператор преносног система може да настави са квантитативним анализама трошкова и користи, само уколико квалитативно поређење показује да изгледне користи премашују изгледне трошкове. Међутим, ако се сматра да је цена висока или корист мала, онда надлежни оператор преносног система не треба да настави поступак.

Прописано је да Агенција може на захтев власника или будућег власника објекта купца, оператора дистрибутивног система или оператора затвореног дистрибутивног система или будућег оператора, надлежног оператора система или надлежног оператора преносног система, одобрити изузеће од одредби из Предлога уредбе за нове и постојеће објекте купца прикључене на преносни систем, дистрибутивне објекте прикључене на преносни систем, дистрибутивне системе и елементе постројења купца.

Агенција одређује критеријуме за одобравање изузећа, те поред одлучивања води и регистар свих одобрених и одбијених захтева за одступања од услова за прикључење.

Предложеним решењима Предлога уредбе постићи ће се потпуна усаглашеност са важећим регулаторним оквиром Европске уније, односно Уредбом Европске комисије број 2016/1388 од 17. августа 2016. године о успостављању мрежних правила за прикључење на мрежу објеката купаца а на основу Одлуке сталне групе на високом нивоу од 2018/05/PHLG-EnC од 12. јануара 2018. године.

Доношење Предлога уредбе помаже да се обезбеде фер услови за конкуренцију на унутрашњем тржишту електричне енергије, да се осигура сигурност система и

интеграција обновљивих извора електричне енергије и да се олакша трговина електричном енергијом између уговорних страна.

Доношењем Предлога уредбе обезбеђује се да оператори система правилно користе могућности објеката купаца и дистрибутивних система на транспарентан и недискриминаторан начин, да би се обезбедили једнаки услови за све уговорне стране.

III. ОБЈАШЊЕЊА ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Одредбом члана 1. Предлога уредбе утврђује се предмет уредбе.

Одредбом члана 2. Предлога уредбе прописана су значења појединих израза.

Одредбом члана 3. Предлога уредбе прописане је област примене.

Одредбом члана 4. Предлога уредбе прописана је примена на постојеће објекте

Одредбом члана 5. Предлога уредбе прописана је примена на пумпно- акумулационе објекте

Одредбом члана 6. Предлога уредбе прописани су регулаторни аспекти,

Одредбом члана 7. Предлога уредбе прописано је више оператора преносног система.

Одредбом члана 8. Предлога уредбе прописан је повраћај трошкова.

Одредбом члана 9. Предлога уредбе прописано је јавно саветовање.

Одредбом члана 10. Предлога уредбе прописано је учешће заинтересованих страна.

Одредбом члана 11. Предлога уредбе прописана је обавезе поверљивости.

Одредбом члана 12. Предлога уредбе прописани су општи захтеви за фреквенцију.

Одредбом члана 13. Предлога уредбе прописани су општи захтеви за напон.

Одредбом члана 14. Предлога уредбе прописани су захтеви у погледу кратких спојева.

Одредбом члана 15. Предлога уредбе прописани су захтеви у вези са реактивном снагом.

Одредбом члана 16. Предлога прописани су захтеви у вези са заштитом.

Одредбом члана 17. Предлога уредбе прописани су захтеви у вези са управљањем.

Одредбом члана 18. Предлога уредбе прописана је размена информација.

Одредбом члана 19. Предлога прописана су искључења и поновна укључења потрошње.

Одредбом члана 20. Предлога уредбе прописан је квалитет електричне енергије.

Одредбом члана 21. Предлога уредбе прописани су симулациони модели.

Одредбом члана 22. Предлога уредбе прописано је добијање сагласности за прикључење.

Одредбом члана 23. Предлога уредбе прописана је сагласност за стављање под напон.

Одредбом члана 24. Предлога уредбе прописана је сагласност за привремено прикључење.

Одредбом члана 25. Предлога уредбе прописана је сагласност за трајно прикључење.

Одредбом члана 26. Предлога уредбе прописана је сагласност за ограничен погон.

Одредбом члана 27. Предлога уредбе прописане су услуге управљања потрошњом.

Одредбом члана 28. Предлога уредбе прописана је Промена активне снаге, промена реактивне снаге и управљање ограничењима у преносној мрежи.

Одредбом члана 29. Предлога уредбе прописана је промена фреквенције система.
Одредбом члана 30. Предлога уредбе прописане су врло брзе промене активне снаге.

Одредбом члана 31. Предлога уредбе прописан је поступак за добијање сагласности за прикључење.

Одредбом члана 32. Предлога уредбе прописан је поступак за елементе постројења купца унутар објекта купца или затвореног дистрибутивног система прикључене на напонском нивоу 1000 V или нижем.

Одредбом члана 33. Предлога уредбе прописан је поступак за елементе постројења купца унутар објекта купца или затвореног дистрибутивног система прикључене на напонски ниво изнад 1000 V.

Одредбом члана 34. Предлога уредбе прописана је одговорност власника објекта купца, оператора дистрибутивног система и оператора затвореног дистрибутивног система.

Одредбом члана 35. Предлога уредбе прописани су задаци надлежног оператора система.

Одредбом члана 36. Предлога уредбе прописано је испитивање усаглашености.

Одредбом члана 37. Предлога уредбе прописано је испитивање усаглашености за искључење и поновно укључење дистрибутивног објекта прикљученог на преносни систем.

Одредбом члана 38. Предлога уредбе прописано је спитивање усаглашености у погледу размене информација дистрибутивних објекта прикључених на преносни систем,

Одредбом члана 39. Предлога уредбе прописано је испитивање усаглашености у процесу искључења и поновног укључења објекта купаца прикључених на преносни систем.

Одредбом члана 40. Предлога уредбе прописано је испитивање усаглашености у погледу размене информација о објектима купца прикљученим на преносни систем.

Одредбом члана 41. Предлога уредбе прописано је испитивање усаглашености за елементе постројења купца са управљањем потрошњом са циљем промене активне снаге, промене реактивне снаге и управљања ограничењима у преносној мрежи.

Одредбом члана 42. Предлога уредбе прописане су зједничке одредбе о симулацијама усаглашености.

Одредбом члана 43. Предлога уредбе прописане су симулације за усаглашености за дистрибутивне објекте прикључене на преносни систем.

Одредбом члана 44. Предлога уредбе прописане су симулације усаглашености за објекте купца прикључене на преносни систем.

Одредбом члана 45. Предлога уредбе прописане су симулације усаглашености за елементе постројења купца са управљањем потрошњом у циљу врло брзе промене активне снаге.

Одредбом члана 46. Предлога уредбе прописано је праћење усаглашености за дистрибутивне објекте прикључене на преносни систем.

Одредбом члана 47. Предлога уредбе прописано је праћење усаглашености за објекат купца прикљученог на преносни систем.

Одредбом члана 48. Предлога уредбе прописано је утврђивање трошкова и користи.

Одредбом члана 49. Предлога уредбе прописана су начела анализе трошкова и користи.

Одредбом члана 50. Предлога уредбе прописана су овлашћења за одобравање изузећа.

Одредбом члана 51. Предлога уредбе прописани су критеријуме за одобрење изузећа.

Одредбом члана 52. Предлога уредбе прописано је подношење захтева за изузеће које подноси власник објекта купца, оператор дистрибутивног система или оператора затвореног дистрибутивног система.

Одредбом члана 53. Предлога уредбе прописано је подношење захтева за изузеће од стране надлежног оператора система или надлежног оператора преносног система.

Одредбом члана 54. Предлога уредбе прописан је регистар изузећа.

Одредбом члана 55. Предлога уредбе прописане су необавезујуће смернице за спровођење.

Одредбом члана 56. Предлога уредбе прописано је праћење изузећа.

Одредбом члана 57. Предлога уредбе прописано праћење.

Одредбом члана 58. Предлога уредбе прописано преношење прописа Европске Уније.

Одредбом члана 59. Предлога уредбе прописано су измене уговора и општи услови.

Одредбом члана 60. Предлога уредбе прописано је њено ступање на снагу.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УРЕДБЕ

Финансијска средства за спровођење ове уредбе нису потребна.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКЉУЧКА ОД СТРАНЕ ВЛАДЕ КОЈОЈ ЈЕ ПРЕСТАО МАНДАТ

Одредбом члана 17. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14 и 30/18 – др. закон) прописано је да Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа. Имајући у виду наведену одредбу Закона о Влади, Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове, тј. послове који су неопходни и које би вршила свака Влада, независно од програма и политичких начела – послове који због природе савременог друштва и државе морају да се врше континуирано.

С обзиром на то да се у конкретном случају ради о текућим пословима Владе, односно о пословима који нису везани за програмска и политичка начела већ о уредби којом се уређују правила за прикључење на мрежу купца, односно којом се испуњава преузета обавеза Републике Србије да Уредбу 2016/1388 пренесе без измена у структури и тексту уредбе, о чему мора да се стара свака Влада, те сматрамо да су испуњени услови из члана 17. став 1. Закона о Влади и предлажемо да Влада донесе Предлог уредбе.